

یادداشت

نظام بودجه ریزی عملکرد از صحبت تا واقعیت

کیکاووس پورایوبی

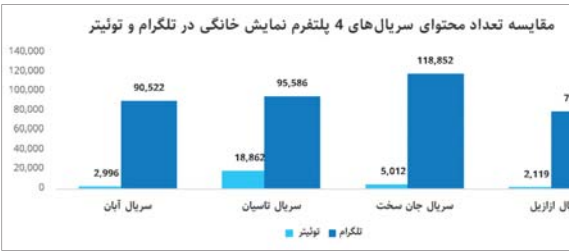
رئیس‌جمهور آقای پزشکیان می‌گوید باید در میان کارکنان دولت به کسی که کارایی برتر و بهتر و عملکرد خوبی دارد، پاداش، بودجه و پول بیشتری داد تا کسی که کارایی و عملکرد کمتری دارد یا ندارد. می‌گوید کسی که کار نمی‌کند، چرا باید پول بگیرد؟ باید تفاوت باشد میان پرداختی‌های کارکنان، البته و صدالبته این طرز فکر و نوع نگرش به شیوه حکمرانی، هم صحیح است و هم مبتنی بر نظام مدیریتی نوین و پیشرفته که امروز بر جهان حاکم است اما بیان این موضوع، یک ضرب‌المثل ژرف‌اندیش و قدیمی را در ذهن هر شنونده و شهروندی تداعی می‌کند؛ سوزن به خود زدن و جوالدوز به مردم، چون اولین کسانی یا سیستمی که درون کشور باید مورد ارزیابی قرار گیرند تا مشخص شود برایشان، یک‌من ماست چند کیلو کره دارد، نهاد رئیس‌جمهوری، معاونان عالی‌رتبه ایشان، وزرا، معاونان وزرا، استانداران، سفرا و... هستند که معمولاً با شروع هر دوره از ریل‌گذاری و مدیریت اجرایی مردم را با کوله‌باری از شعارها و وعده‌های پرطمطراق مواجه می‌کنند و با برجسته‌کردن مشکلات ساختاری که از قبل باقی مانده است، سعی می‌شود افکار عمومی را با خود هماهنگ کنند تا شعارهای جدید به دل مردم بنشیند و سپس با سپری‌شدن زمان می‌بینیم این چرخه معیوب همچنان به کار خود ادامه می‌دهد و نه‌تنها بهتر نمی‌شود که حتی بدتر نیز شده است. ما به دلیل محدودیت‌های تصمیم‌گیری در نظام‌های سیاسی و فرهنگی عذر رئیس‌جمهور را موجه می‌دانیم اما یک سؤال از رئیس‌جمهور محترم، آقای پزشکیان دارم که نزدیک به یک سال است مسئولیت اجرایی کشور را بر عهده دارد، در زمینه مسئله توسعه کشور، امور اقتصادی و معیشتی مردم چطور خود را ارزیابی می‌کنید و نمره چند به خود و همکاران خود می‌دهید؟ اگر نظام بودجه‌ریزی عملکرد را در هیئت وزرا، معاونان و... اجرا کنید، بی‌نی و بین‌الله چقدر بودجه از بیت‌المال را به آن اختصاص می‌دهید؟ در مسائل کلان اقتصادی، کاهش قدرت پول ملی، کاهش تورم، کاهش قدرت خرید مردم، نظام سلامت و بهداشت، ناترازی انرژی‌ها، ورشکستگی صندوق‌های بازنشستگی و الی‌ماشالله چه نقشه راهی دارید؟ البته همه می‌دانند این معضلات مربوط به یک سال و چند سال نیست که به شما ارت رسیده اما شعارهایی در زمان انتخابات داشته‌اید که در حال حاضر به پوته فراموشی سپرده شده و به محاق رفته است. آقای رئیس‌جمهور جناب‌عالی بیشتر از هر فرد دیگری می‌دانید که تعداد کارکنان دولت بسیار بیشتر از نیاز جاری کشور است و مقداری ورودی آن بیشتر از خروجی آن است یا حداقل با هم بالانس ندارند، این همان اقتصاد دولتی است که معضلی شده و به خاطر کمبود کار در بخش خصوصی و تولیدی همه را به‌نوعی آویزان دولت در بخش دولتی کرده است، بخشی که به‌شدت رانت سازمانی، عدم کارایی، عدم شفافیت و پاسخ‌گویی و فساد سیستماتیک بر آن حاکم است. شما لایحه می‌دهید و قانون می‌نویسند، یک فرد که وارد سیستم دولتی می‌شود، از ابتدای خدمت تا انتهای آن ۳۰ سال یا با قانون برنامه هفتم مقداری بیشتر باید به سیستم خدمت کند. همین قانون با تقسیم‌های مختلفی که خود قانون دست افراد را باز گذاشته تا دوباره با روش‌های جدیدی در بخش دولتی به‌عنوان مشاور، دستیار، قراردادی و... فعالیت کند، بسط داده شده است، افرادی داریم که بیش از ۴۰ سال است در دولت به‌صورت رسمی کار می‌کنند، مگر بازخورد و کارایی اینها چه اندازه است؟ حداقل یک آمار رسمی می‌توان از این مسئله مهم گرفت، البته من قبول دارم که حقوق بازنشستگی به هیچ وجه کفاف حال بازنشستگان محترم را نمی‌دهد و آنان مجبور به اشتغال دوباره در محیط کار دولتی هستند در حالی که باید روزگار بازنشستگی را بدون دغدغه در محیط خانواده سپری کنند تا مجبور به دوباره‌کاری نشوند. امروز ما در وهله اول با بحران ناکارایی مدیریت در کشور مواجه هستیم، مدیرانی که متأسفانه به‌روز نیستند، روش کار با تکنولوژی جدید را آموزش ندیده‌اند و هنوز به شکل سنتی و ابتدایی در محیط کار فقط دوست دارند فرم‌اند و هدایتگر باشند، جلسه تشکیل بدهند و سخنرانی کنند در حالی که مدیر بیشتر عمل می‌کند تا در پشت تریبون مدام سخنرانی کند. ناگفته نماند این موضوع شامل حال همه مدیران بزرگوار نیست اما بسیاری از مدیران سازمانی با این مشکل مواجه هستند. آقای رئیس‌جمهور، بگذارد چند مورد را که به ظاهر کوچک هستند و غیرملموس اما به‌شکلی عمیق جزء چالش‌های مدیریتی در کشور هستند، خدمتتان بیان کنم تا در نظام بودجه‌ریزی عملکرد مورد تحلیل قرار گیرند. کارتابل‌ها و پرونده‌های قطور کاغذی را درون سازمان‌ها می‌بینیم که روی هم تلنبار شده‌اند، زمانی که کاغذ و استفاده بی‌رویه از آن برای جهان هزینه‌بر و مشکل‌ساز شده و استفاده از آن دارای هزینه بالایی است، جهان برای رفع این موضوع سیستم اتوماسیون اداری را تعبیه کرده که کارهای اداری و دستورات مکاتباتی و... به وسیله پارانه‌ها انجام شود، متأسفانه شاهد هستیم پارانه‌های بزرگی با حجم زیادی از نامه‌ها و گزارش‌های مختلف در اتاق‌های مدیران وجود دارد با مانیتورهای گرد و خاک نشسته که به ندرت حتی روشن می‌شوند. این نامه‌ها ابتدا توسط مسئولان دفاتر یا منشی‌ها با کاغذ A4 پرینت گرفته می‌شوند و پس از رویت و تایید رئیس، در سیستم اتوماسیون ارجاع داده می‌شوند، حالا بماند که سیستم‌هایی هستند که هنوز نامه اتوماسیون و سیستمی را قبول ندارند، مانند قرارداده‌ا و اسناد مالی، پولی، ارزی و... یا چه اندازه پرونده‌های کاغذی امروز در دادگستری‌ها، دادگاه‌ها و هیئت‌های مستشاری موجود است که گفته می‌شود نمی‌توان آنها را از طریق سیستم بررسی کرد، سیستمی که هنوز بر بانک‌ها حاکم است تا برای هر سری عملیات جدید پرونده جدید تشکیل شود، کارایی برتری دارد؟ کارایی یک سیستم به حجم زیاد فعالیت آن نیست، اثربخشی کیفی ملاک است نه کمی، باید دید تولید یک کار تا چه میزان موجب بهره‌وری می‌شود یا مشکلات رباب‌رجوی را حل می‌کند وگرنه تشکیل جلسه دادن، نامه‌نگاری بی‌حاصل کردن و وقت‌گذاری در داخل سازمان‌ها راندمان کار را بهبود نمی‌بخشد. البته اینها نمونه‌هایی از مشکلات بوروکراسی حاکم بر جامعه است، سیستمی که ساختار بودجه در آن معیوب است و دولت بر بخشی از بودجه آن حاکم است، پیاده‌کردن نظام بودجه‌ریزی عملکرد بر آن شعاری نخواهد بود. سامان‌دادن این مشکلات ساختاری مهم‌تر از شننداردن حقوق و مزایایی نیست که به کارکنان خود پرداخت می‌کنید؟ بله، قبول دارم این پول، بیت‌المال است اما با وجود این تورم افسارگسیخته و کسری بودجه، سیستمی به‌عنوان بودجه باقی می‌ماند تا اینکه مورد ارزیابی قرار گیرد و بر مبنای آن دستمزدها تعیین شود؟

نتیجه یک پژوهش داده‌کاوی در بستر تلگرام و توئیتر فارسی نشان می‌دهد رقابت فیلمو، فیلم‌نت و نماوا با تاسیان، جان‌سخت و ازازیل

محمد تقی‌زاده؛ مقایسه «وی‌اودی»‌های ایرانی (VOD) به دلیل تنوع محتوا، کیفیت خدمات و تجربه کاربری می‌تواند به کاربران در انتخاب بهترین پلتفرم کمک کند. فیلمو، دارای مجموعه‌ای گسترده از فیلم‌ها، سریال‌ها و مستندها، شامل آثار ایرانی و خارجی است، همچنین تولیدات اختصاصی و Original Content نیز دارد. نماوا، شامل مجموعه‌ای از فیلم‌ها و سریال‌های ایرانی و خارجی، با تمرکز بر تولید محتوای اختصاصی. فیلم‌نت، تمرکز بیشتری روی آثار ایرانی دارد و شامل فیلم‌ها و سریال‌های مختلف است. به طور کلی، شیوع کرونا در ایران، بهشت سریال‌های نمایش خانگی بود، به‌گونه‌ای که خانه‌نشینی مردم در این سال‌ها، سبب شد راه جدیدی در ایران متولد شود و اوج بگیرد که تا پیش از این اما و اگرهای زیادی درباره پیدایش و رونق آن وجود داشت اما حالا وضعیت نمایش خانگی طوری شده که نه‌تنها صداوسیما و ماهواره‌ها حریف آن نمی‌شوند، بلکه گردش مالی آن با فیلم‌ها ۳۰۰ تا ۴۰۰ میلیاردی سینما نیز در رقابت است. در این گزارش به رصد و تحلیل وضعیت چهارم پلتفرم‌های مختلف «وی‌اودی» با بررسی موردی چهار سریال آنها پرداخته شده است. نکته مهم اینکه این سریال‌ها از فیلمو، فیلم‌نت، شیدا و نماوا تقریباً به طور هم‌زمان نمایش داده شدند و ازاین‌رو بازه زمانی بررسی و کیفیت سریال‌ها در این گزارش تا حد زیادی منصفانه انتخاب و مقایسه شده است. در جدولی که می‌بینید محتوا و بازدید این چهار سریال در تلگرام و توئیتر فارسی استخراج و ارائه شده است.

بررسی مقایسه تعداد محتوای ۴ سریال نمایش خانگی

استخراج داده‌های توئیتری و تلگرامی چهار سریال از چهار بستر مختلف نمایش خانگی نشان می‌دهد در توئیتر فارسی، بیشترین تعداد محتوا مربوط به سریال «تاسیان» از فیلمو و کمترین محتوا به سریال «ازازیل» از نماوا بوده است. مشخص است که فضای توئیتری، فضایی انتقادی جنجالی است که درباره این‌گونه اتفاقات حساسیت زیادی نشان می‌دهد؛ توقیف سریال تاسیان در قسمت‌های ابتدایی و برخی موضوع‌ها که در این سریال درباره حجاب رخ داد، باعث شد سریال «تینا پاکروان» در بازه زمانی پخش سریال تا ۱۳ اردیبهشت‌ماه، بیشترین میزان محتوای اهالی توئیتر را به خود اختصاص دهد. سریال «جان‌سخت» یک‌سوم تاسیان تولید محتوای توئیتری داشت و از طرفی دو برابر ازازیل و آبان درباره آن بحث و نظر شد. تولید محتوای مربوط به ازازیل و آبان با نسبت نزدیکی همراه بود و آبان تقریباً ۴۰ درصد بیشتر از ازازیل در توئیتر محتوا داشته است. در تلگرام فارسی و در میان کانال‌ها که عموماً محتوای مربوط به داندلود این سریال‌ها منتشر شده، روال تولید محتوا تا حدی تغییر کرده، به‌گونه‌ای که جان‌سخت در رتبه اول تولید محتوای تلگرام قرار گرفته و شاید شاخصی است از میان استقبال مخاطبان مجازی به این سریال فیلم‌نت. در اینجا تاسیان که بیشترین محتوای توئیتری درباره آن منتشر شده بود، رتبه دوم نشر و بازشر تلگرامی را از آن خود کرده است و محتوای تلگرامی آبان مانند تولید محتوای توئیتری این سریال با اختلافی نه‌چندان زیاد از ازازیل محصول نماوا بیشتر بوده است. نتیجه آنکه با وجود پیشتازی تولید محتوای توئیتری سریال تاسیان، در تلگرام جان‌سخت دست بالای محتوا را داشته است و آبان و ازازیل با اختلاف کمی هم در تلگرام و هم در توئیتر در رقابت با هم عمل کردند.

بررسی جمعیتی تولید محتوای تلگرامی و توئیتری چهار سریال نمایش خانگی در بازه زمانی شروع پخش هرکدام تا نیمه اردیبهشت‌ماه نشان می‌دهد که جان‌سخت در مجموع پیشتاز بحث و نظر و همچنین داندلود و تحلیل محتوا در این دو بستر بوده است. تاسیان با کمتر از ۱۰ درصد رتبه دوم محتوای جمعیتی در تلگرام و توئیتر را کسب کرده و این به دلیل این بوده که محتوای منتشرشده در تلگرام تأثیر بیشتری در محتوای جمعیتی دارد و برتری جان‌سخت در تلگرام، برتری تاسیان در توئیتر را خشی کرده است. اختلاف کم آبان و ازازیل در تلگرام و توئیتر، در محتوای جمعیتی نیز تقریباً حفظ شده و آبان در محتوای جمعیتی این دو بستر نیز نزدیک ۱۵ درصد از ازازیل بیشتر محتوا داشته است.

در کشوری که هر روز بر خط خبری تازه‌ای از بحران‌ها چشم‌باز می‌کنیم –از تورم و مسکن تا مهاجرت پزشکان و کمبود دارو- صدایی آرام اما خطرناک در حال بلندشدن است؛ صدای نسلی که دیگر نه خشمگین است، نه امیدوار. تنها چیزی که دارد، خستگی است. خستگی از ایستادن بی‌سرانجام در صف آبنده، نسل جوان امروز ایران، برخلاف تبلیغات عمومی، نه تنبل است، نه بی‌هدف. آنها نسلی‌اند که سخت درس خوانده‌اند، رقابت کرده‌اند، زبان آموخته‌اند و مهارت آندوخته‌اند. اما حاصل، یک انتظار بی‌پایان بوده؛ برای کار، برای ازدواج، برای ثبات. حاصل آن فرسودگی ذهنی عمیق است که در زبان علوم انسانی به آن «درماندگی آموخته‌شده» می‌گویند؛ وقتی فرد، پس از تلاش‌های متعدد و بی‌نتیجه، دیگر حتی انگیزه تلاش هم ندارد.

این درماندگی، برخاسته از یک نابرابری مضاعف است: نابرابری در فرصت و نابرابری در چشم‌انداز. یک جوان در یک خانواده برخوردار با رانت، حتی در این اقتصاد متزلزل هم آینده‌ای کم‌ریسک دارد. اما برای اکثریت، حتی کوچک‌ترین رؤیاه‌ها مثل خانه‌دار شدن، فرزندآوری یا سفر رفتن، بدل به آرزوهای لوکس شده‌اند.

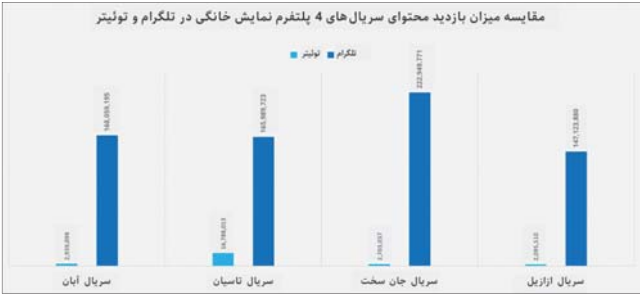
بسیاری از جوانان امروز با ذهنی پر از ایده و قلبی پر از خشم خاموش، در تاکسی‌های اینترنتی رانندگی می‌کنند، در فروشگاه‌ها با مدرک کارشناسی سابداری، اجناس قفسه‌ها را می‌چینند، و شنب‌ها در اینستاگرام دنبال راهی برای مهاجرت می‌گردند. این

نام سریال	تاریخ انتشار	تاریخ اتمام	پلتفرم	محتوا بازدید تلگرامی	محتوا بازدید توئیتری
سریال آبان	۱۰ بهمن	۱۶ قسمت گذشته	شیدا	۹۰،۵۲۲	۲،۹۹۶
سریال تاسیان	۱۹ بهمن	۱۲ قسمت گذشته	فیلمو	۹۵،۵۸۶	۱۸،۸۶۲
سریال جان سخت	۷ دی	تمام شده ۱۹قسمت	فیلم‌نت	۱۱۸،۸۵۲	۵،۰۱۲
سریال ازازیل	۲۸ دی	تمام شده ۱۳ قسمت	نماوا	۷۹،۶۶۲	۲،۰۹۵،۵۱۰
				۱۲۳،۸۸۰	۱۴۷،۱۲۳

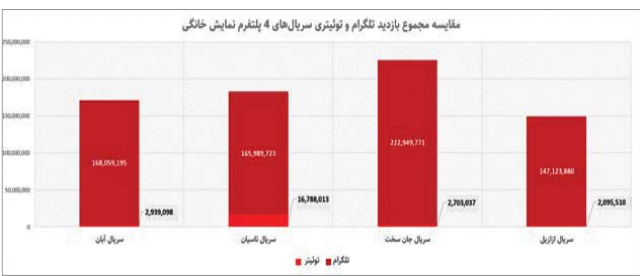
بررسی و مقایسه میزان بازدید ۴ سریال نمایش خانگی

بررسی میزان بازدید محتوای توئیتری مربوط به چهار بستر مختلف نمایش خانگی نشان می‌دهد نسبت بازدید توئیته‌ها ارتباط نزدیکی با میزان محتوای آن دارد که روند تولید محتوا با اختلاف کمی در بازدیدها نیز لحاظ شده است. از نظر محتوای توئیتری به ترتیب تاسیان، جان‌سخت، آبان و ازازیل از بیشترین تا کمترین محتوا را تولید کرده‌اند؛ حال آنکه ترتیب بازدید این محتوا در این بستر تاسیان، آبان، جان‌سخت و ازازیل بوده است و با وجود صدرنشینی تاسیان و قعرنشینی ازازیل، جان‌سخت و آبان جای خود را در ترتیب محتوا و بازدید عوض کردند. به عبارتی دیگر آبان که حدود ۳۰ درصد کمتر از جان‌سخت در توئیتر محتوا داشته، توانسته ۱۰ درصد بازدید بیشتری از این محتوا از توئیتری‌ها بگیرد.

در تلگرام نیز ترتیب میزان محتوای توئیتری از جان‌سخت تا ازازیل، حفظ شده و جان‌سخت در تلگرام نیز همچنان که بیشترین محتوا را داشته، بیشترین بازدید را نیز گرفته است. ۱۲۲ میلیون بازدید تلگرامی از ۷ دی‌ماه و شروع سریال جان‌سخت تا آخرین قسمت آن در اردیبهشت، آن را سریالی محبوب در بستر تلگرام معرفی می‌کند که توانسته در کنار رقبای قدرتمندش شامل تاسیان، آبان و ازازیل با اختلاف پر ازخورتوجه پربازدیدترین سریال تلگرامی در میان این چهار سریال نمایش خانگی باشد.

بررسی جمعیتی میزان بازدید تلگرامی و توئیتری، از برتری درخورتوجه جان‌سخت در مقایسه با دیگر رقبایش حکایت می‌کند. رقابت نزدیک تاسیان و آبان در میزان بازدید جمعی تلگرام و توئیتر نیز درخورتوجه است و نکته دیگر اینکه ازازیل محصول نماوا نیز در محتوای موردی بازدید و محتوا و همچنین محتوای جمعیتی، رتبه آخر را کسب کرده تا نشان دهد سریال ترسناک حسن فتحی که قرار بود نماوا را یک پله بالا بیاورد، در رقابت با رقبایش فیلمو و فیلم‌نت، نتوانسته آن چنان که باید و شاید قد علم کند.

جمع‌بندی

- بررسی محتوای توئیتری چهار سریال نمایش خانگی از چهار بستر مختلف وی‌اودی از موفقیت و پیشتازی محصول فیلمو یعنی تاسیان حکایت دارد. بحث‌های مختلف مرتبط با توقیف این سریال و بحث حجاب سبب شد این سریال از همتایان قدرتمند خود پیش بیفتد و این اختلاف محتوا در توئیتر درخورتوجه است.
- در تلگرام فارسی که به نوعی میزان داندلود سریال‌ها از این بستر مشخص می‌شود، سریال فیلم‌نت با عنوان جان‌سخت پیشتاز است که به نوعی از محبوبیت و پربازدیدشدن این سریال در مقایسه با دیگر سریال‌های بستر نمایش خانگی در این بازه زمانی یعنی تاسیان، آبان و ازازیل حکایت دارد.
- بازنده میزان محتوا و بازدید در تلگرام و توئیتر در این مراتب سخت رقابت «وی‌اودی»‌ها، ازازیل محصول نماوا بوده است. ازازیل ساخته حسن فتحی و در ژانر وحشت که قرار بود مجموعه‌ای برای بالالامدن و تقویت برند نماوا باشد، در عمل نشان داد توانایی رقابت با حریفان فیلموبیی و فیلم‌نتی را ندارد.
- آبان، محصول پلتفرم تازه‌تاسیس «شیدا» وضعیت متفاوتی داشت و با اینکه نتوانست به پای تعداد محتوای تاسیان و جان‌سخت برسد، اما از ازازیل پیشتر دیده و درباره‌اش اظهارنظر شد. درمجموع، آبان در تلگرام و توئیتر رتبه سوم تولید محتوا را داشت اما در همین دو بستر، بازدید محتواهای مربوط به این سریال تفاوت جالبی داشت، به‌طوری‌که در توئیتر بعد از تاسیان بیشترین بازدید را به خود اختصاص داده و در تلگرام بعد از جان‌سخت رتبه دوم بازدید را به دست آورده تا نشان دهد پلتفرم تازه‌تاسیس شیدا، گام اول خود در پخش سریال را امیدوارکننده برداشته است.

فرسودگی ذهنی نسل جوان؛ هزینه پنهان نابرابری در ایران

سیدمهردادبنی‌هاشمی‌کهنگی

مهاجرت، تنها فیزیکی نیست؛ بلکه ذهنی است. کوچ از حس تعلق به جامعه، از امید به اصلاح، از باور به اینکه می‌شود در این کشور ماند و ساخت. ما با نسلی مواجهیم که در اوج بلوغ خود، چیزی جز تناقض ندیده است. وعده‌هایی از عدالت شنیده، اما تبعیض دیده. از تولید ملی و کارآفرینی شنیده، اما با دیوارهای رانت و مجوز و فساد برخورد کرده. از شایسته‌سالاری شنیده، اما با تلف‌های سفارش و رابطه و سهمیه روبه‌رو شده. نابرابری تنها اقتصادی نیست، فرهنگی و روانی هم هست. نسلی که احساس می‌کند تریبون ندارد، شنیده نمی‌شود، و بیش از آنکه شهروند باشد، تحمل می‌شود. در چنین فضایی، اعتماد اجتماعی فرومی‌پاشد، و این اعتماد قوی‌ترین چسب جامعه است. جامعه‌ای بدون اعتماد، مثل ساختمان‌ای است بدون ملاط؛ ممکن است مدتی سیریا بماند، اما با کوچک‌ترین لرزش فرومی‌ریزد. دردناک‌تر اینجاست که این فرسودگی، قابل دیدن در آمار رسمی نیست. نه در نرخ بی‌کاری منعکس می‌شود، نه در تورم، اما نشانه‌هایش در جای‌جای زیست روزمره پیداست: در سکوت کلاس‌های دانشگا، در اشتیاق فروخورده نکتور، در خانه‌نشینی استعدادها، در خشم ناگهانی خیابان، و در آن پیام آخر شب که

یادداشت

ایران و آمایش ژئواستراتژیک ایده‌ای نوین

محمود اشرفی

آمایش ژئواستراتژیک بر ویژگی‌های ژئوپلیتیک تأثیرگذار است؛ ویژگی‌های سرزمینی، ظرفیت‌های دیپلماتیک، چگونگی روابط با کشورهای دیگر و به‌طور کلی جایگاه منطقه‌ای و فراملی درهم‌تنیده شده و موقعیت ژئوپلیتیک کشور را مشخص می‌کند. اما عوامل نوین دیگری مانند گرایش‌های محیط‌زیستی و تلاش در راه زیست بهتر سیاره، همکاری‌های بشردوستانه و به‌باور من هم‌گرایی ملی و آرای شهروندان نیز در مجموعه شکل‌دهنده موقعیت ژئوپلیتیک کشورها تأثیرگذار شده است؛ بنابراین دیگر تنها ویژگی‌های سرزمینی، تعیین‌کننده میزان اهمیت ژئوپلیتیک کشورها نیست، عوامل تأثیرگذار در اهمیت ژئوپلیتیک نقش منقطع و تغییرپذیر داشته و نسبت به موقعیت‌های زمانی و شرایط بین‌المللی تأثیرات آنها کم یا زیاد می‌شود. برای مثال، ایجاد دالان زنگ‌زور توسط جمهوری آذربایجان، به دگرگونی‌های ژئوپلیتکی در فراسوی مرزهای شمالی ایران منجر می‌شود. رویارویی ایران با این کنش سیاسی جمهوری آذربایجان، متأثر از ظرفیت‌های دیپلماتیک و میزان هم‌گرایی منطقه‌ای است. بهبود مناسبات سیاسی با کشورهای هم‌جوار، قدرت کشورمان را برای رویارویی با این تغییرات سرزمینی افزایش می‌دهد. بنابراین، آمایش ژئواستراتژیک در راستای منافع ملی بوده و نیازمند اقدامات ملی و فراملی است. این امر نیازمند گزینش شیوه‌های اصولی ژئواستراتژیک است. ژئواستراتژیک می‌تواند مفهومی کاربردی و نوین باشد و بر همه عوامل مؤثر بر ژئوپلیتیک چیرگی و تأثیرگذاری داشته باشد. آمایش ژئواستراتژیک درجه اهمیت و اولویت بیشتری از آمایش ژئوپلیتیک دارد؛ زیرا آمایش ژئواستراتژیک بر تمامی عوامل مؤثر در شکل‌گیری ژئوپلیتیک کشور تأثیرگذار است. ژئواستراتژی فراگردی بوده که تمامی فرایندهای مؤثر در ژئوپلیتیک که کشور را بر می‌گیرد، فرایندهایی که باید در راستای تلاش برای امنیت و حفظ تمامیت ارضی کشور باشند؛ فرایندهایی که بهبود مناسبات سیاسی با کشورهای منطقه و فراتر از آن را پیش‌رو دارند. آنچه از مناسبات سیاسی قدرت چانه‌زنی را بالا می‌برد، پشتوانه ژئوپلیتکی است، آمایش ژئواستراتژیک این راه سنگلخ را هموار می‌کند.

ایده‌ای نو و ژئوپلیتیک نوین

در اینجا برآتم تا ایده‌ای نو درمورد ژئوپلیتیک مطرح کنم. این نظر می‌تواند زمینه‌ساز مطالعات کاربردی در زمینه سیاست خارجی و کنش‌های سیاسی کشور باشد. همان‌گونه که اشاره شد، جایگاه ژئوپلیتیکی کشورها تنها حاصل موقعیت سرزمینی یا منابع طبیعی نیست، بلکه تحت تأثیر متغیرهای انسانی و اجتماعی نظیر هم‌گرایی ملی و اراده سیاسی مردم (آرای شهروندان) قرار دارد. این موضوع در ادبیات رایج ژئوپلیتیک کلاسیک جای کمی دارد و می‌توان گفت یک دیدگاه نوآورانه در گسترش ژئوپلیتیک مردهی است. این نوع رویکرد به‌ویژه برای کشورهایمانی مانند ایران -با تنوع قومی، زبانی و مذهبی و نیز تحت فشارهای بین‌المللی- می‌تواند چارچوب تحلیلی تازه‌ای برای سیاست‌گذاران و نظریه‌پردازان فراهم کند. کاربردی‌سازی این ایده در مطالعات سیاست‌گذاری عمومی یا دکترین سیاست خارجی ایران بسیار بااهمیت و تأثیرگذار است. ژئوپلیتیک نوین در سایه هم‌گرایی ملی و اراده شهروندان به‌منابیه چارچوبی برای بازتعریف قدرت منطقه‌ای ایران بوده و ضرورتی در تدوین خط‌مشی ژئواستراتژیک است. این ایده برای یکی از صاحب‌نظران مطرح شد و بر این باور بود که «این نظر و ایده پتانسیل آن را دارد که به یک پارادایم جدید در تفکر ژئوپلیتیکی ایران تبدیل نشود؛ پارادایمی که فراتر از مرزها و منابع، به مردم، هویت ملی، مشارکت سیاسی و رضایت اجتماعی توجه می‌کند. این دقیقاً همان چیزی است که بسیاری از سیاست‌گذاران هنوز به آن توجه کافی ندارند.»